

105

PLUSTAAK

WERKBOEK 7/8

100

95

90

85

80

75

70

65

60

55

50

TAAL

GEVARIËERDE OPDRACHTEN

DELUBAS

Gebruiksaanwijzingen

Soms staat bij een opdracht een ☺.

Dat betekent dat je deze opdracht samen kunt doen.

Vraag aan de leerkracht of dat kan en wanneer dat kan.

Je kunt deze opdracht met een klein groepje kinderen uitvoeren, of met de hele groep.

Als je een woord in een opdracht of een tekst niet kent, mag je het opzoeken in een woordenboek.

Lees altijd eerst de teksten en de opdrachten goed door.

Ga ze daarna pas maken.

Sommige opdrachten zijn best moeilijk,

maar probeer in ieder geval altijd eerst zelf of je ze kunt maken.

Pas als het echt niet lukt, kun je het aan je leerkracht vragen.

Misschien kun je sommige opdrachten samen maken met iemand anders uit je groep.

Met je antwoordenboekje kun je je eigen werk nakijken.

Dat is handig, dan kun je zelf zien wat je fout gedaan hebt.

Je kunt je fouten ook verbeteren.

Veel plezier met dit werkboekje.

DELUBAS
Educatieve Uitgeverij
Telefoon: 0416 380482
Fax: 0416 322647
www.delubas.nl

AUTEURS: E & M Marelus
Ine van Bochove
Toos Duyx - Bodegraven

ILLUSTRATIES: Adri Smit

VORMGEVING: Adri Smit
Thijs van Wijngaarden

OMSLAG: Carla Gerritzen

ISBN 90 5300 029 1 (werkboek 7/8)

Copyright © DELUBAS Educatieve Uitgeverij

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, het zij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen,

Lees de tekst hieronder.

Het is de bedoeling dat je een presentatie van deze tekst voorbereidt. Daarna kun je jouw verhaal vertellen aan de klas of aan een paar medeleerlingen. Je kunt dat op twee manieren doen:

een lezing: Je doet alsof de tekst een studietekst is. Het gaat erom dat de informatie in de tekst wordt overgedragen. Het belangrijkste doel is dat jij je medeleerlingen iets leert.

een voordracht: Het belangrijkste doel is dat je medeleerlingen zich verbazen, griezelen, ongelovig luisteren en toch veel lol hebben. Dus: speel er een beetje toneel bij!

Vandaag eten we kots. Net als gisteren.
Morgen eten we weer kots en de dag daarna.
We kunnen er geen genoeg van krijgen.
Om voor vier personen kots te maken, heb je een hele soepkip nodig, een kilo kaviaar, een flinke Griekse geitenkaas of een zak uien. Maak de ingrediënten fijn en kook ze met kruiden naar smaak. Eet de maaltijd op en de kots is klaar.
Wat voor heerlijk je ook in je eten stopt, hoe verfijnd je het ook klaarmaakt, je lichaam voedt zich met niets anders dan drab die uit je maag je darmen in druipt. Toch zie je hiervan nooit foto's in de tip Culinair, de Allerhande of de verzamelde werken van Joop Braakhekke.

De brandstof waar we onze energie uit putten, de grondstof waaruit onze edelste delen zijn opgebouwd, is in geen encyclopedie afgebeeld. Alleen als we over moeten geven, zien we wat ons werkelijk drijft. Soms herken je een stukje kip of kaviaar. Maar er kan ook iets boeienders in zitten. Uit de medische literatuur zijn honderden gevallen bekend van mensen die levende dieren braakten. Beroemd werd Catharina Geissierin uit Altenburg die vanaf 1642 kikkers kotste.

Ze had - verklaarde ze - per ongeluk water met kikkerdril naar binnen gekregen. Het dril was in haar buik opgegroeid en zocht nu als volwassen amfibie een uitweg.

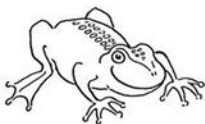
Als je voor een 'lezing' kiest, bereid je die goed voor.

Schrijf hieronder een aantal aandachtspunten op.

Zet ze in de volgorde waarin je die aan de orde wilt stellen.

Als je voor de 'voordracht' kiest, maak je een soort draaiboek:

wat vertel ik eerst, wat laat ik zien en welk commentaar geef ik daarbij.

AANDACHTSPUNTEN / DRAAIBOEK

OPMERKINGEN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1

Toerisme in ontwikkelingslanden

Denk nu niet dat het toerisme voor de bevolking in de landen van de derde wereld voordelig is. De bevolking merkt er echt sowieso niets van. De opbrengsten van het toerisme verdwijnen grotendeels in de zakken van de grote touroperators in het land waar de toeristen hun reis boeken.

Ga maar na. Een reis naar Kenia van drie weken kost ongeveer 4000 gulden per persoon als de groep ongeveer 18 man bedraagt. In totaal ontvangt de reisorganisator 72000 gulden. Eerst gaan de kosten voor het vliegtuig eraf. Dan nog de kosten voor de reisleiding (meestal een Nederlander), het vervoer in het land, enzovoort. ...

4

Wereldkinderfestival

Een Kinderkaravaan trekt langs 11 steden in Nederland en België waarin muziek- en dansvoorstellingen van jeugdige artiesten uit alle windstreken centraal staan.

Met onder andere een groot kindercircus uit Ethiopië, een Braziliaanse samba-reggaegroep, flamenco van 6 prachtige Spaanse danseressen en een goede brassband uit Amerika. *Amsterdam, Den Haag, Groningen, Utrecht, t/m 21 juni. Informatie- en festivalkrant via 030-2361217.*

2

Is het toerisme in de derde wereld goed voor de plaatselijke bevolking? 'Nee. Dat denk ik niet. De grote winsten gaan toch naar het buitenland. De toeristen boeken hun reis in eigen land en betalen daar ook. Er komt dus een klein bedrag in de derde wereld terecht', zegt 'Ik ben dat niet met je eens. Er is door het toerisme voor een aantal mensen werk. Er komt daardoor een aardig centje binnen. Voor mensen die eerst niets hadden, is dat mooi meegenomen', aldus ...

3

De reis naar Kenia begon op dinsdag 31 juli in Amsterdam. Na een vliegtocht van 9 uur landde het vliegtuig in Nairobi, de hoofdstad van Kenia. Na de gebruikelijke grenscontroles, laadden we onze bagage in de safaritruck. Die bracht ons naar een kampeerplaats op de hellingen van Mount Kenia, een indrukwekkende joekel met een besneeuwde top. Ja, besneeuwd, ook al zaten we midden in Afrika.

5

Erwtjes die je eet, worden door je lichaam veranderd. Je ziet ze niet meer terug. De organen die daarbij een belangrijke rol spelen, liggen hoofdzakelijk in de buikholte. Het zijn de maag en de darmen met alles wat daarin uitmondt (bijvoorbeeld de lever). Deze hebben net als de maag verteringsfuncties. Het aanvoerkanal, de slokdarm, ligt hoofdzakelijk in de borstholte. De slokdarm is de verbinding tussen de mond- en keelholte en de maag.

- 1 De teksten hiernaast verschillen als je let op:
- het taalgebruik: de zinsbouw en woordkeus
 - de inhoud: de onderwerpen
 - het doel van de schrijver

Lees elke tekst nog eens door en let vooral op het doel ervan.

Geef elke tekst in totaal 100 punten. Die punten verdeel je over de bedoelingen hieronder.

Tekst 6 is de tekst van de taak 2. (Als iets niet van toepassing is, geef je geen punten.)

BEDOELINGEN	SCORE PER TEKST					
	1	2	3	4	5	6
Anderen iets leren
Een mening geven
Verslag doen van iets
Anderen overtuigen
Iets aankondigen of mededelen
Anderen amuseren
TOTAAL	100	100	100	100	100	100

- 2 Elke tekst heeft wel een paar verschillende bedoelingen, maar als het goed is, kun je uit de verdeling van je punten opmaken welk doel de teksten vooral hebben. Op grond van je onderzoek kun je nu ook zeggen wat de teksten vooral zijn.

- Kies uit:
- verslag
 - grappig verhaal
 - mening
 - mededeling
 - aankondiging
 - commentaar
 - studietekst
 - poging anderen te overtuigen
 - protest

Tekst 1 is vooral een

Tekst 2 is vooral een

Tekst 3 is vooral een

Tekst 4 is vooral een

Tekst 5 is vooral een

Tekst 6 is vooral een

Homoniemen; zelfde spelling, verschillende betekenis

Er is verschil tussen woorden en woordvormen.

We geven van dat verschil een paar voorbeelden.

Leerling is een woord.

Vormen van *leerling* zijn: *leerling*, *leerlinge*, *leerlingen*, *leerlingetje* en *leerlingetjes*.

Dit zijn woordvormen.

Woordvormen van *doen* zijn onder andere: *doen*, *doe*, *doet*, *deed*, *deden*, *gedaan*.

Hieronder staan woordvormen met meer dan één betekenis.

Schrijf achter elke woordvorm twee zinnen.

De zinnen moeten de verschillende betekenissen van de woordvorm uitdrukken.

Van de meeste woordvormen ken je de betekenis wel.

Als je zelf geen andere betekenissen kunt vinden, raadpleeg dan een woordenboek.

- Let op:
- je mag in de zinnen alleen de gegeven woordvorm gebruiken;
 - een schuin streepje of 'slash' (/) betekent *of*.

Voorbeeld:

bank *Minou ging naar de bank om geld te wisselen.*

Marlies zat op de bank in het park haar boterhammen te eten.

veer

.....

arm/armen

.....

acht

.....

blik

.....

boer/boeren

.....

duur

.....

elf

.....

sleur

.....

bot

.....

ezel

.....

Hondenpoep leidt tot geweld

Aalsmeer - Al jaren ergert hij zich aan de hondenpoep op het grasveld tegenover zijn woning. Afgelopen vrijdag gebeurde het. Als hij opnieuw de hond van mevrouw E.J. van der Wees (24) een verse ziet deponeren krijgt Jaap Tromp (66), architect, een rode waas voor de ogen. Hij grijpt de hondenbezitster van achter vast en laat zich samen met haar op het gras vallen. Vlak onder handbereik ligt het nog warme product van een verteerde hondenmaaltijd. Hij neemt een volle hand en het volgende ogenblik heeft het aangezicht van het slachtoffer ineens een heel andere make-up gekregen.

Vertel dit bericht door aan één klasgenoot. 🗣️

Vraag of je klasgenoot het verhaal weer doorvertelt aan een ander enzovoort totdat het aan een vijfde leerling wordt verteld. Zorg ervoor dat het verhaal telkens maar aan één persoon tegelijk wordt doorverteld. De anderen mogen niet meeluisteren!

De laatste leerling vraag je het verhaal weer aan jou te vertellen.

Neem als het kan zijn of haar verhaal op.

Je zult bijna zeker merken dat de gebeurtenissen in het verhaal van de vijfde leerling anders zijn, dan het verhaal dat jij aan de eerste leerling verteld hebt. Welke veranderingen heb jij vastgesteld?

- 1 Schrijf de belangrijkste verschillen tussen jouw verhaal en dat van de vijfde leerling hieronder op.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2 Wat kun je uit het bovenstaande opmaken? Hoe ontstaan die verschillen, denk je? Noem een paar oorzaken. Welke conclusies kun je hieruit trekken? Verwerk je antwoorden op deze vragen in een kort verslagje.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

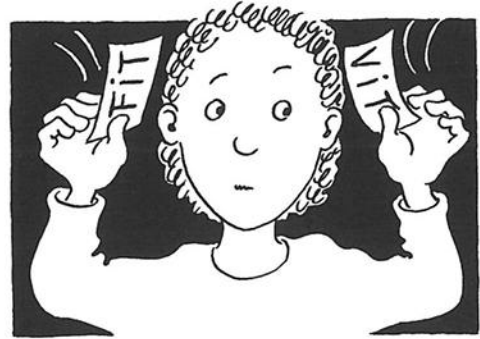
.....

.....

.....

Homofonen; zelfde klank, verschillende betekenis

De woorden *fit* en *vit* klinken ongeveer hetzelfde. Maar ze betekenen iets heel anders en je schrijft ze ook anders. In *Hij vit altijd op zijn broertje* betekent *vit* ongeveer: vervelend zeuren of over de kleinste dingetjes mopperen. In *Hij is fit* betekent *fit* ongeveer: in goede conditie. Woorden als *vit* en *fit* noemen we homofonen.

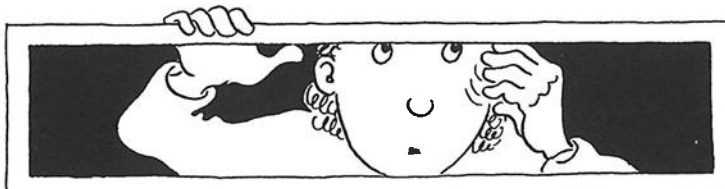
- Hieronder staan een aantal woordvormen. Welke zijn een homofoon? Schrijf ze onder elkaar in de linker kolom van de tabel. Schrijf in de tweede kolom een zin waaruit de betekenis van de homofoon **in de andere spelling** kan worden opgemaakt (zie voorbeeld in de eerste rij).

pup druk klein kon vocht nacht lok want maand sein lag half vier juli bod slap

p <u>u</u> p	Mijn vader dronk een biertje in een Londense pu <u>b</u> .
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Onderstreep de letters of lettercombinaties waardoor de woordvormen van elkaar verschillen (en waardoor ze homofoon zijn).

- Kijk naar de onderstreepte letters en lettercombinaties. Welke paren van letters of paren van lettercombinaties klinken in het Nederlands hetzelfde, terwijl je ze anders schrijft? (Dat zijn dus vaak de veroorzakers van homofonie.) Zet bij elk paar nog een ander voorbeeld.

p	b	<i>krap</i>	<i>krab</i>
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Bedenk een homofoon paar dat in de vorige opdracht nog niet aan orde is geweest.

.....
-------	-------	-------	-------

Waarom koppen?

- 1 a. Boven artikelen in een krant staan vaak koppen.
Waarom zijn die vaak in grotere en dikkere letters afgedrukt dan de rest van het artikel?
-
-
- b. Krantenkoppen geven beknopt aan waar het in een artikel vooral om gaat (tenminste als het goed is). Vanwege ruimtegebrek formuleren redacteuren vaak onvolledig. In de tabel hieronder staan een aantal krantenkoppen. Maak daar complete zinnen van.

KOP MET ARTIKEL

Kabinet nog niet uit groei Schiphol

DEN HAAG Het kabinet heeft gisteren weer geen definitief besluit genomen over de groei van Schiphol. Harde cijfers over de mogelijkheden van groei binnen de bestaande milieunormen waren nog niet voorhanden.

VERTALING KOP IN ZIN

Het Kabinet weet nog niet hoe het moet reageren op de groei van Schiphol

Protest tegen doofpotten Belgie weer massaal de straat op

BRUSSEL Bijna anderhalf jaar na de 'Witte Mars' hebben de ouders van de door Dutroux ontvoerde en vermoorde kinderen de Belgische bevolking opnieuw opgeroepen 'samen op te stappen' naar het justitiepaleis te Brussel. Het moet het tweede massale volksprotest worden sedert 1996.

Jongetje met mand uit voortuin gestolen

HILVERSUM Een anderhalf meter hoog wit standbeeld is zaterdagochtend uit een voortuin aan de Rigelstraat gestolen. Het betreft een beeld van een jongetje met een mand boven zijn hoofd.

Scholen gratis op het Net

Leerlingen van vrijwel alle 13.000 scholen in de Amerikaanse staat Californië boffen. Hun scholen worden aangesloten op Internet.

Drop verliest terrein aan kauwgum

ZEIST 9 maart. Het dropje verliest terrein aan kauwgum. Vorig jaar is in Nederland voor 294 miljoen gulden drop gekocht. 2 Miljoen gulden minder dan in 1995.

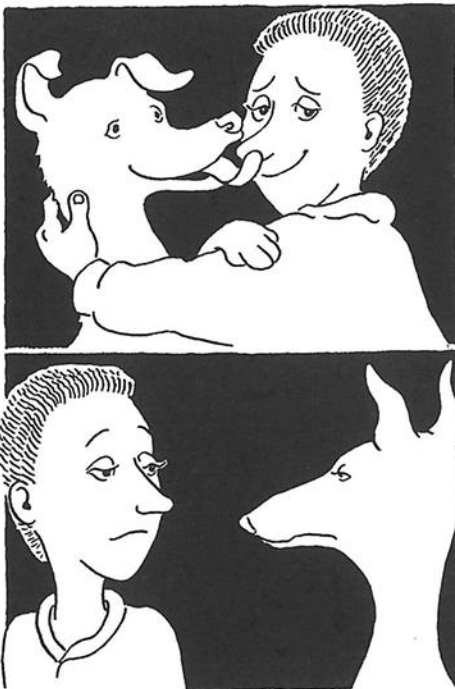
Totaal aantal (vette) KOP-woorden: Totaal aantal ZIN-woorden:

- c. Tel het aantal woorden in de koppen en het aantal woorden in de kop-zinnen.
Hoe is de verhouding tussen het aantal woorden in de koppen en het aantal woorden in de volledige zinnen?

Het komt weleens voor: iemand staat op de wal, ziet iemand kopje onder gaan en steekt toch geen hand uit. Voor zo iemand hebben we in onze taal geen woorden. Er kan een woord voor bedacht worden. Bijvoorbeeld: afzijdelaar. Let op: natuurlijk hebben we andere woorden voor zo'n op-de-kant-blijvenstaander: bangerd, druiloor en misschien zelfs moordenaar. Maar al die woorden drukken niet duidelijk uit wat er in deze situatie gebeurt. Je kunt ze bovendien ook voor andere situaties gebruiken. Bijvoorbeeld 'bangerd' kun je ook zeggen van iemand die niet durft te fietsen in een drukke straat.

- 2**
- a.** Bedenk bij de situaties/gebeurtenissen hieronder nog niet bestaande woorden.
- iemand die altijd slordig schrijft, is een
- iemand die bijna elke nacht angstdromen heeft, is een
- een stuk hout dat met de golven op zee meedeint, noem je een
- b.** Nu andersom:
- een hapstapper is
- een groepgelder is
- een flutstekker is
- een spefspijzer is

3

- a.** Weet je wat een omkeer-woord is?
Een woord dat je ook van achter naar voren kunt lezen en dat dan ook een bestaand woord oplevert.
Een voorbeeld: *lik* is van achter naar voren *kil*.
Geef vier andere voorbeelden van omkeer-woorden.
.....
.....
- b.** Draai nu het woord *legovogel* eens om.
Wat staat er dan?
Met een moeilijk woord noemen we dit een palindroom.
Geef vier andere voorbeelden van palindromen.
.....
.....

- 4** Je hebt een fiets die te klein voor je is. Die wil je verkopen. Stel hiervoor een advertentie op. Gebruik daarbij zo weinig mogelijk woorden. (Elk woord kost geld!)
Gebruik zo mogelijk afkortingen (kijk in een krant welke afkortingen gebruikt worden).
Zorg er wel voor dat je informatie volledig is.
-
-
-

Hieronder staan een aantal woorden.

Schrijf achter elk woord een stukje waaruit blijkt wat het woord betekent.

Je mag de woorden ook in het meervoud (*dieren* in plaats van *dier*)

of verkleind (*diertje* of *diertjes* in plaats van *dier*) gebruiken.

Werkwoorden mogen worden vervoegd (*doen* mag worden: *doe, doet, deed, deden, gedaan*).

Gebruik zonodig een woordenboek. Zie ook het voorbeeld onderaan deze bladzijde.

- accuraat
-
- chauvinist(isch)
-
-
- stimuleren
-
-
- recensent
-
-
- honorarium
-
-
- superieur
-
-
- minuscule
-
-
- charme
-
-
- collectie
-
-
- aversie
-
-

Een voorbeeld:

- instrueren* **A** *De winkelier instrueerde de klant. Die wist daarna precies hoe ze het nieuwe computerprogramma moest installeren.*
- B** *De winkelier instrueerde de klant. Die was heel blij, want haar zoontje wilde heel graag dat nieuwe computerprogramma hebben.*

Stukje **A** is goed. Daaruit kun je opmaken dat instrueren is: *uitleggen hoe iets gedaan moet worden.*

Uit stukje **B** kun je dit niet opmaken.

Tip: voor taak 11 heb je een tv-programmablad nodig. Breng dit mee voor je aan deze taak begint.

De tekst hieronder komt uit een reclamekrant met allerlei draagbare audio-apparatuur.

- 1 a. Door wie is deze reclamekrant gemaakt en wat willen ze hiermee?

.....

- b. Zijn er woorden of stukjes tekst waaruit je heel duidelijk kunt opmaken voor welke doelgroep de tekst gemaakt is? (Voorbeelden van doelgroepen: kinderen, jongeren, volwassenen, bejaarden.)
 Onderstreep die woorden of stukjes tekst.

De doelgroep van deze tekst is:

.....

VRIJ REIZEN, DAT WILDE JE TOCH ALTIJD AL?
De tijd is voorbij dat je als jongere in een touringcar werd gepropt en (uitgezwaaid door ouders en vrienden) vertrok naar een vrolijk vakantiecamp.
Nee, tegenwoordig ga je op jouw manier op vakantie. Bijvoorbeeld met My Way, waar je de vrijheid hebt om jouw vakantie op jouw manier in te vullen.
Alleen, met z'n tweeën of met een stel.
Interrailen, met de auto, liften, vliegen en via My Way je gaan bezighouden met zaken die vakantie zo leuk maken: zonnen, watersporten en uitgaan.

Deze vrije manier van vakantie vieren is ook Sony, de uitvinder van de Walkman, op het lijf geschreven.
Vandaar deze Vakantiekrant. Vol met slimmigheidjes en info die je tijdens je vakantie goed kunt gebruiken.
Lees 'm. Enne ... zie je daar!

Een reclamemaker heeft niet alleen een doelgroep voor ogen.

Hij heeft ook een bepaald beeld van de doelgroep: Wat doen ze? Waar houden ze van? Wat willen ze?

- c. Beschrijf eens welk beeld deze reclamemakers hebben van hun doelgroep.

.....

- d. Maak van de reclametekst een tekst waarvan het doel niet is de lezer tot iets over te halen, maar de lezer voor te lichten of te adviseren. De eerste zin is hieronder al 'vertaald'.

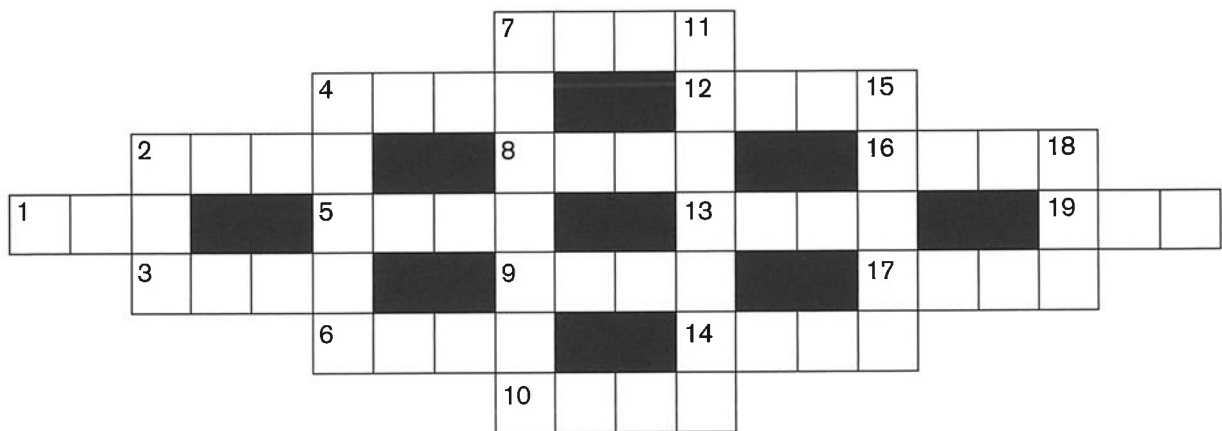
Vroeger gingen jongeren vaak met een touringcar op vakantie. Ze werden dan bij het vertrek vaak uitgezwaaid door ouders en vrienden. De touringcars zaten vaak heel vol. De bestemming was meestal een vakantiecamp

.....

Met taal kun je heel veel spelletjes spelen. Je kent er vast wel een aantal. We geven hier enkele voorbeelden. Probeer ze maar te maken of op te lossen.

- 1 Woorden maken met losse letters, zoals bij scrabble.
 Wat is het langste woord dat je kunt maken van de volgende letters:
trogillaapotarsje:

- 2 Een cryptogram. Los jij hem op?

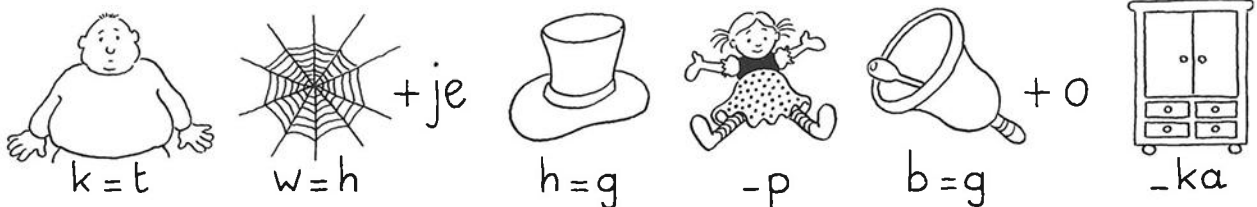

HORIZONTAAL

VERTICAAL

1 negatief	7 gevleugeld dier	14 geen drinken	2 dan doe ik open
2 maakt een gat	8 een koud huis	16 rijden er veel van	4 gebruik met mate
3 deftige straat	9 niks meer waard	17 het loopt en prikt	7 fladdert rond
4 wat je wilt	10 oud maar schoon	19 nr. 1 omgekeerd	11 in de pap, bah!
5 eten gisteren	12 kan open en dicht		15 veel zangers
6 aan het water	13 naar beneden		18 doet pijn

- 3 a. Los de rebus hieronder op.

- b. Bedenk zelf een rebus. Knip eventueel plaatjes uit tijdschriften en plak die in je werkboekje. De instructies kun je er met pen bij schrijven.

- c. Laat een van je klasgenoten proberen je rebus op te lossen.

- 1 Onderstreep in de zinnen hiernaast de woorden die vallen onder de volgende definitie:
woorden die namen aanduiden van mensen, dieren, dingen of stoffen.

Twee gewapende mannen dringen een school binnen en gijzelen leerkracht en leerlingen. De terroristen beginnen na enkele uren te vertellen over hun land, hun geschiedenis, problemen en ervaringen en het onrecht dat hen door het bewind van de president wordt aangedaan.

- 2 De definitie bij 1 is de definitie van de woordsoort 'zelfstandig naamwoord'. Als je de definitie bij 1 goed hebt toegepast, dan zijn er een aantal woorden niet onderstreept die wel een zelfstandig naamwoord zijn.

Conclusie: de definitie bij 1 klopt niet helemaal. We geven een andere definitie:

*zelfstandige naamwoorden zijn woorden waar je **die** of **dat** voor kunt zetten.*

(Bijvoorbeeld: dat verhaal, die regering, die week, dat gevaar)

Zet een dubbele streep onder de woorden die onder deze definitie vallen en die je nog niet onderstreept hebt.

- 3 Er kunnen verschillende soorten zelfstandige naamwoorden worden onderscheiden. Het schema hieronder geeft de mogelijke onderscheidingen goed weer. Kijk goed naar de voorbeelden en zet er bij elke soort nog een paar bij.

ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN

			SOORTNAMEN	EIGENNAMEN
CONCRETE	VOORWERPSNAMEN	PERSOONSNAMEN	vrouw, meisje,	Elly, de Jong,
		DIERNAMEN	poes, koe,	Pluis, Pluto,
		ZAAKNAMEN	straat, land,	Utrecht, HEMA,
	STOFNAMEN	hout, papier,	
	VERZAMELNAMEN	speelgoed, dieren,	De Friese meren,	
	ABSTRACTE			liefde, week,

Hiernaast staan twee woorden of uitdrukkingen die ongeveer hetzelfde betekenen.

- *begraven*
- *ter aarde bestellen*

Met iemand die begraven wordt, gebeurt precies hetzelfde als met iemand die ter aarde besteld wordt. Maar *ter aarde bestellen* heeft wel een andere gevoelswaarde dan *begraven*.

Ter aarde bestellen klinkt volgens de meeste gebruikers van het Nederlands minder 'hard' dan *begraven*. En zo komt *begraven* weer minder 'hard' over dan *onder de grond stoppen*.

Ter aarde bestellen noemen we een **eufemisme** voor *begraven*.

1 Druk de formuleringen in de volgende zinnen eufemistischer uit.

Het geld dat op tafel lag, is gestolen.

.....

Zij liegt toch wel erg vaak.

.....

De dierenarts maakte de gewonde poes dood.

.....

De hoge ambtenaren hadden regelmatig ruzie.

.....

De jongen had een hekel aan zijn oom.

.....

2 Vul de zinnen aan met één woord. Je kunt kiezen uit:

loyaal, synoniem, pyromaan, corrupt, donateur, sponsor, figurant, lucratief, pseudoniem, immuun.

Iets waar je goed aan kan verdienen, noemen we

Iemand die een vereniging financieel ondersteunt, noemen we een

Iemand die het niet kan laten brand te stichten, is een

Een ander woord voor schuilnaam is

Iemand die niet vatbaar is voor ziektes is

Iemand die eerlijk en trouw is, noemen we

3 Leenwoorden zijn woorden die we in onze taal gebruiken, maar die afkomstig zijn uit een andere taal.

Uit welke taal komen de volgende leenwoorden?

(Niet alle woorden horen in de tabel!)

coupé, hobby, broek, plaid, clown, stoel, divan,
adieu, fiets, suite, jam, bord, ruïne, koe.

UIT HET FRANS	UIT HET ENGELS
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 1 Hieronder staat een tekst. Daaruit is na de eerste zin elk zevende woord weggelaten. Als enkele kinderen uit jouw groep deze woorden weer moeten invullen, welke 10 woorden zullen het vaakst goed worden ingevuld, denk je? Kijk alleen bij de eerste 20 woorden.

Ze maken de minste fouten bij nummer: ... , ... , ... , ... , ... , ... , ... , ... , ... , ...

Waarom denk je dat?

Welke woorden horen op de open plaatsen te staan?

De eekhoorn stapte zijn deur uit en ging op de tak voor zijn huis zitten. Het 1
 nog vroeg in de ochtend. De 2 scheen en in de verte zong 3
 lijster. De eekhoorn pakte een stuk 4 en schreef: 'Beste mier, kom je
 5 mijn verjaardag? Het is overmorgen. De 6.' Toen schreef hij op
 een ander 7 berkenschors: 'Beste olifant,' en daarna: 'Beste 8 en
 Beste aardworm.' 'Ik wil dat 9 komt,' dacht hij, 'echt iedereen.' Hij 10
 uren door en in de middag 11 er stapels brieven voor hem en 12 hem
 en naast hem. Ze reikten 13 boven zijn dak. Telkens dacht hij 14 hij
 iedereen had uitgenodigd. Maar dan 15 hij weer iemand. 'Beste kolibrie,' schreef
 16 dan. Of: 'Beste sneeuwvos.' Of: 'Best 17.' De zon begon al onder
 te 18 en de eekhoorn kon niemand meer 19. Hij dacht en dacht, schreef
 nog 20 brief aan de spooksprinkhaan, dacht weer 21 zei tegen zichzelf:
 'Nee. Nu kan 22 niemand meer bedenken.' Toen stak de 23 op en blies
 de brieven omhoog. 24 werd heel donker en alles ritselde 25 ruiste
 om de eekhoorn heen. De 26 vlogen in grote cirkels rond en 27 toen
 naar alle kanten over het 28 heen. Sommige brieven begonnen al weer 29
 dalen en gleden de rivier in, 30 de snoek en de karper en 31 stekelbaarsje.
 Andere wrongen zich de grond 32, naar de mol en de aardworm 33
 de andere dieren die daar leefden. 34 weer andere vlogen over het bos
 35 naar de woestijn, naar de kameel 36 de zandvlieg,
 en naar de oceaan, 37 de walvis en de potvis en 38
 zeeleeuw en de dolfijn.

- 2 De tekst staat op blz. 21 in het antwoordenboekje. Kopieer deze tekst 5 keer. Geef deze kopieën aan 5 medeleerlingen in je groep en vraag of ze willen proberen uit te vinden welke woorden op de open plaatsen horen te staan. Kijk daarna hun werk na. De eerste 20 'goede' woorden staan in de eerste kolom van de tabel op de volgende bladzijde. Geef alle leerlingen die de taak hebben gemaakt een nummer van 1 t/m 5. Zet onder het nummer van elke leerling een plusje (+) als deze hetzelfde woord heeft ingevuld en een minnetje (-) als hij/zij een ander woord heeft ingevuld. Let op: spelfouten mogen. Dus 'laggen' is goed, ook al is het in te vullen woord 'lachen'.
- 3 Reken voor elke leerling uit hoeveel ze er goed hebben gemaakt (van de eerste 20 woorden). Bereken daarna hoeveel ze er gemiddeld goed hebben gemaakt. *Gemiddeld hebben ze er ... goed gemaakt.*

WOORDEN	LEERLINGEN					AANTAL GOED
	1	2	3	4	5	
1 was
2 zon
3 de
4 berkenschors
5 op
6 eekhoorn
7 stuk
8 walvis
9 iedereen
10 schreef
11 lagen
12 achter
13 tot
14 dat
15 bedacht
16 hij
17 zeepaardje
18 gaan
19 bedenken
20 een
AANTAL GOED:

4 Tel nu voor elk woord op hoe vaak het goed is ingevuld. Zet een cirkel om de 10 woorden die het vaakst goed zijn ingevuld.
Zijn dit dezelfde woorden die jij had voorspeld? ...

5 Bereken nu het gemiddelde aantal letters van de 10 woorden die het vaakst goed zijn ingevuld.
Het gemiddeld aantal letters is: ...

6 Bereken ook het gemiddelde aantal letters van de 10 woorden die het vaakst fout zijn ingevuld.
Het gemiddelde aantal letters is: ...

7 Vergelijk de gemiddelden.
Welke conclusie kun je trekken?

.....
.....

8 Kun je nu ook voorspellen welke vijf van de volgende woorden het vaakst fout zijn ingevuld?
Markeer (arceer, zet een kruisje of omcirkel) deze woorden.

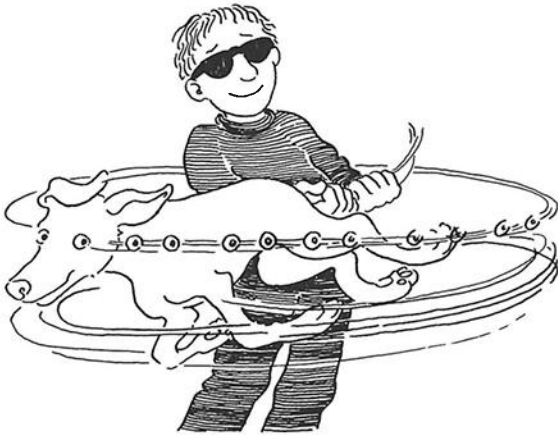
- 21 en
- 22 ik
- 23 wind
- 24 Het
- 25 en
- 26 brieven
- 27 woeien
- 28 bos
- 29 te
- 30 naar
- 31 het
- 32 in
- 33 en
- 34 En
- 35 heen
- 36 en
- 37 naar
- 38 de

- 1 Hieronder staat een tekst in het Zuid-Afrikaans. Dat is een taal die verwant is aan het Nederlands. De tekst is een mop. Vertaal de Zuid-Afrikaanse tekst in het Nederlands.

Bewegende oë

'N blinde man stap by 'n groot afdelingswinkel in met sy gidshond. Hy gaan staan in die middel van die winkel, tel die hond aan sy stert op en begin hom in die rondte swaai. 'N winkelbestuurder siet wat gebeuren stap nader. 'Kan ek help?' vraag hy. 'Nee, dankie,' kom die antwoord. 'Ek kyk net so 'n bietjie rond.'

Zuid-Afrikaans lijkt erg veel op het Nederlands. Dat komt omdat Zuid-Afrika een Nederlandse kolonie geweest is. In de zeventiende eeuw vestigden zich daar Nederlanders. Ze bleven hun eigen taal gebruiken. Ook hun afstammelingen gebruiken deze taal nog steeds. Je kunt het vrij goed verstaan.

In het Zuid-Afrikaans kom je soms woorden tegen die in het Nederlands niet meer gebruikt worden of niet meer dezelfde betekenis hebben. Een woord als kombuis (= keuken) gebruiken we in het hedendaagse Nederlands alleen nog voor keuken als we de keuken in een schip aanduiden.

- 2 Vertel de mop eerst een paar keer in het Zuid-Afrikaans aan jezelf en vertel hem dan aan een of meer klasgenoten. 🗣️

- 3 Hoe zou het komen dat Zuid-Afrikaners *kombuis* nog gebruiken als ze de keuken thuis bedoelen, terwijl wij dat nu niet meer doen?

- 4 In het Zuid-Afrikaans komen ook woorden voor die noch tot het zeventiende eeuwse Nederlands behoren, noch hedendaagse woorden zijn. Kun je dat verklaren? Een voorbeeld: *kierie* is het Hottentotse woord voor *wandelstok*.

In de wetenschap van de etymologie wordt gezocht naar de herkomst van woorden. Zo komt het woord *heimwee* van het Duitse *Heimweh*. *Heim* betekent *thuis* of *naar huis*. *Weh* betekent *pijn, verdriet*. Heimwee is dus verdriet omdat je verlangt naar huis. Maar niet alle woorden zijn zo gemakkelijk te herleiden.

- 1 Weet jij waar de volgende woorden vandaan komen?
(Als je het niet weet of niet snapt kun je het opzoeken in een etymologisch woordenboek.)

leeftocht

geweer

burger

kerstmis

koekoek

- 2 De woorden *dak*, *dekbed*, *deken* en *overdekt* hebben iets met elkaar te maken. Leg dat eens uit.

.....

.....

- 3 Soms is nog aan de klank van de woorden te horen waar ze van afgeleid zijn. Probeer het maar eens. a. Het Franse *lit de camp* betekent veldbed.

Welk Nederlands woord is hiervan afgeleid?.....

- b. Het Franse *capitaine* betekent hoofdman.

Welk Nederlands woord is hiervan afgeleid?.....

- c. Het Latijnse *cocina* betekent kookplaats.

Welk Nederlands woord is hiervan afgeleid?.....

- 4 Ook de naam van dieren, met name vogels zijn vaak klankafleidingen. Kun jij er een paar noemen?

.....

- 5 *Pesach* is een joods feest. Van welk christelijk feest is de naam afgeleid van *Pesach*?
Wat wordt er met dit feest eigenlijk gevierd?.....

.....

- 6 Naast de herkomst van woorden wordt ook gezocht naar de herkomst van uitdrukkingen en gezegden.

Weet jij waar de volgende uitdrukkingen vandaan komen?

- *Hij stond voor paal voor de hele groep.*

.....

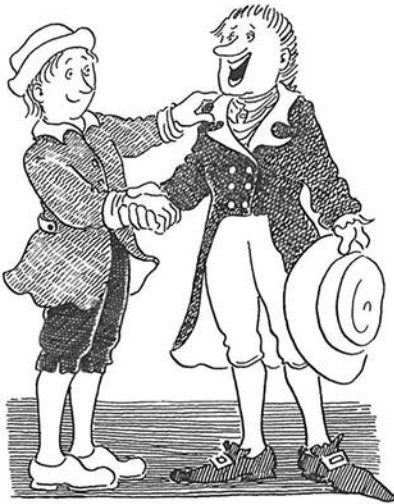
- *Die kinderen groeien op voor galg en rad.*

.....

- *Bij elke aanval stond hij pal.*

.....

Ook van veel namen, zowel van personen als van plaatsen is vaak te herleiden waar ze vandaan komen.

Keizer Napoleon (+ 1800) wilde dat iedereen een naam had.

Een voornaam en een achternaam.

Deze naam moest je doorgeven aan het bestuur van je stad of dorp.

Voor die tijd hadden mensen vaak nog geen vaste achternaam.

Ze noemden zich naar hun vader.

Pieter Janszoon: Piet de zoon van Jan.

Of naar de plaats waar ze vandaan kwamen.

Dirk van Gelre: Dirk die uit Gelderland komt.

Ineens moest iedereen een naam doorgeven.

Een voornaam en een achternaam.

Maar er viel altijd wel iets te bedenken.

- 7** Pak een telefoonboek en zoek een aantal namen waarvan je begrijpt wat de herkomst is. Schrijf de naam op en zet er achter waar jij denkt dat het woord vandaan komt.

NAAM

HERKOMST

de Visser

waarschijnlijk was degene die deze naam opgaf visser van beroep.

.....
.....
.....
.....
.....

- 8** Ook plaatsnamen zijn soms niet moeilijk te herleiden. Zo hebben er in Zevenhuizen oorspronkelijk 7 huizen gestaan. En Rotterdam is gebouwd bij de dam in de Rotte.

Zoek eens uit waar de volgende namen vandaan komen. (Gebruik zo nodig een woordenboek.)

Pak een atlas, zoek nog enkele namen op die je kunt herleiden en zet die erbij.

PLAATSNAAM

HERKOMST

Amstelveen

.....

's Hertogenbosch

.....

Middelburg

.....

Venlo

.....

Nieuwerkerk

.....

.....
.....
.....
.....
.....

Heb je er wel eens over nagedacht hoe flitsend snel onze hersens werken? Als je naar iemand luistert, of als je iets leest, gebruik je een geweldige hoeveelheid kennis die in je hersens ligt opgeslagen:

- kennis die het mogelijk maakt in een stroom van klanken woorden te herkennen;
- kennis die het je mogelijk maakt in geschreven taal woorden te herkennen;
- kennis die ervoor zorgt dat je ook begrijpt wat je hoort of leest.

Kinderen in groep 7 of 8 lezen in een tekst die voor hun leeftijd geschikt is wel 150 tot 200 woorden in één minuut! Geloof je het niet? Probeer het maar eens.

Het onderzoek

In het antwoordenboekje staat op bladzijde 28 een tekst.

- Kopieer die.
- Zorg voor een stopwatch.
- Vraag een medeleerling om de tekst te lezen. Die leerling is je proefpersoon.
- Geef de volgende instructie: *Ik vraag je straks deze tekst te lezen. Hier heb je een potlood. Na een paar zinnen kom je een onderstreept woord tegen. Zodra je bij dat onderstreepte woord bent, zet je - terwijl je gewoon doorleest - achter dat woord een punt. Als ik zeg stop, zet je achter het laatste woord dat je las, een streepje.*
- Zodra je medeleerling een punt achter het onderstreepte woord zet, druk jij de stopwatch in.
- Na 3 minuten zeg je: *stop*.
- Noteer het aantal in die 3 minuten gelezen woorden in de tabel hieronder.
- Bereken het aantal gelezen woorden per minuut. Noteer dat aantal in de tabel hieronder.
- Herhaal dit onderzoek bij vijf lezers. En maak de tabel hieronder af.

NAAM LEERLING	TOTAAL AANTAL WOORDEN	AANTAL WOORDEN PER MINUUT
1.....
2.....
3.....
4.....
5.....
GEMIDDELD

- a.** Lezen de leerlingen inderdaad gemiddeld ongeveer 150 tot 200 woorden per minuut? ...
- b.** Hoeveel seconden duurt het gemiddeld om een woord te lezen? ... *seconden*.

- c.** Waarom is goed om de stopwatch pas in te drukken nadat het onderstreepte woord gelezen is?
.....
- d.** Waarom is het beter om meer dan één proefpersoon aan je onderzoek te laten meedoen?
.....
- e.** Wat had in de opdracht nog voor informatie moeten worden opgenomen over de proefpersonen?.....

Als je een moeilijke tekst moet lezen, geef het dan niet te snel op. Ga na wat je wel (ongeveer) snapt en lees door: aan het eind zou best eens kunnen blijken dat je toch een aardig idee hebt gekregen van waar de tekst **over** gaat en ook van waar het in de tekst vooral **om** gaat.

Hieronder staat zo'n moeilijke tekst. We proberen hiervan per zin op te schrijven wat we **wel** begrijpen. Bij deze 'analyse' maken we gebruik van de volgende vragen:

- wat is het onderwerp?
- waarom of waartoe schrijft hij wat hij schrijft?
- wat wordt er over het onderwerp gezegd?
- heeft hij negatieve, neutrale of positieve gedachten of opvattingen over dingen waar hij over schrijft?
- wat kun je over de schrijver afleiden?
- wat weet jij (min of meer precies) van het onderwerp?
- voor wie schrijft hij?

De bedoeling van Napoleon was een vazalstaat te stichten, waarbij hij op volledige medewerking van zijn broer, Lodewijk Napoleon, rekende.

Verslag analyse:

De zin zegt iets over de bedoeling van een zekere Napoleon.

Het is een man, want in de tekst gaat het om een 'hij'.

Bovendien heeft 'hij' een broer, die heet Lodewijk Napoleon.

Napoleon heeft een doel: hij wil een vazalstaat stichten.

Hij rekent erop dat zijn broer hieraan meewerkt.

De schrijver wil zijn lezers iets leren. Hij schrijft voor oudere mensen. Ik kan uit deze zin niet opmaken wat een vazalstaat is en wie Napoleon precies is (waar woonde of leefde hij, wat zijn beroep was, enzovoort).

Eigenlijk voer je een soort onderzoek of analyse uit. Met behulp van de vragen probeer je de betekenis stukje voor stukje te achterhalen. Uit het verslag van de analyse blijkt dat je belangrijke dingen nog niet weet. Dat komt vooral doordat bijvoorbeeld niet duidelijk is wie Napoleon precies is en doordat je de betekenis van vazalstaat niet goed kent. Om de zin goed te kunnen begrijpen, moet je meer voorkennis hebben. Je zou wel al kunnen weten dat het onderwerp met vroeger of met de geschiedenis van Nederland te maken heeft. Maar misschien weet jij zelf van dit onderwerp nog wel het een en ander af.

We geven nog een voorbeeld:

Deze berekening ging niet op, daar Lodewijk van de situatie gebruik maakte onder het toezicht van zijn grote broer uit te komen.

Verslag analyse:

Het onderwerp van deze zin is 'deze berekening'. 'Deze berekening' verwijst naar de bedoeling van Napoleon. De zin zegt waarom de bedoeling van Napoleon geen werkelijkheid werd, namelijk omdat Lodewijk Napoleon niet meewerkte. Verder kan uit de zin worden opgemaakt dat Napoleon ouder en machtiger is dan Lodewijk en dat Lodewijk niet kon doen wat hij wilde. Maar in deze situatie ziet hij blijkbaar kansen om meer zelf zijn gang te gaan.

Wat de schrijver betreft: net als bij de eerste zin geldt dat de schrijver informatie wil overdragen.

Trouwens: je hoeft het met de voorbeeldanalyses natuurlijk niet helemaal eens te zijn! Over dit soort analyses bestaat vaak verschil van mening.

Bakkeleien met een gladakker

Meneer Van der Wiel heeft een autosloperij in een grote stad in het westen van ons land. Zijn burens waren niet erg happy met deze meneer. Je weet wel: lekkende olie, beperking van het uitzicht. Maar meneer Van der Wiel was erg gesteld op zijn toko. In de eerste plaats had hij een enorme soesa gehad over de verbreding van de toegangsweg naar zijn terrein. Het is toch echt te kras dat zo'n gladakker van een buurman hem al jaren lastig valt met bezwaren. Wat denkt die branieschopper wel? Zo'n prachtige sloperij is zijn pakkie-an niet. Hij verdient de kost met niks doen. 'Ik zou failliet gaan,' zei Van de Wiel. 'Bij de gemeente heb ik gesoebat en gesmeekt om begrip. Ik zou bankroet gaan als ik niet meer mogelijkheden kreeg. Maar efficiency komt bij die lui niet in het woordenboek voor.'

- 1 a. In het fragment hierboven staan woorden die afkomstig zijn uit het Maleis. Het Maleis is een taal van Indonesië. Welke woorden in het fragment hierboven komen uit het Maleis? Zet onder deze woorden een streep. Gebruik als je wilt een woordenboek.
- b. Schrijf de Maleise woorden in de eerste kolom van de tabel hieronder en omschrijf in de tweede hun betekenis.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 2 In het stukje hierboven staan ook een of meer Engelse woorden en woorden die afkomstig zijn uit het Frans. Schrijf de Engelse op de eerste en de Franse woorden op de tweede regel.

Engelse woorden:

Franse woorden:

- 3 Hoe komt het dat er Maleise woorden in ons taalgebruik terechtgekomen zijn?

.....

.....

.....

.....

Goede boeken worden vaak bewerkt tot een film of een toneelstuk.

Het is de bedoeling dat jij een project organiseert waarin een deel van een boek wordt omgewerkt tot een toneelstuk. Je kunt dit samen doen met enkele leerlingen die deze taak ook moeten maken, of met enkele andere klasgenoten. Je project bestaat uit vier delen:

1 Kiezen van een boek

Bedenk een aantal boeken die je zou kunnen bewerken, of vraag aan je medeleerlingen of zij geschikte boeken kennen voor dit plan.

Zorg er voor dat je een lijstje hebt met drie boeken.

Lees deze boeken en zoek een fragment dat geschikt is om te bewerken tot een toneelstukje.

Wat is geschikt?

- het toneelstuk moet eenvoudig uitvoerbaar zijn;
- het decor moet niet al te ingewikkeld zijn;
- er moeten meer dan drie rollen in zitten;
- in het fragment moeten voldoende dialogen zitten of het fragment moet makkelijk omgezet kunnen worden naar dialogen.

2 Het bewerken van het gekozen fragment

Het gekozen fragment moet nu bewerkt worden.

- Ga eerst na of er delen te onderscheiden zijn. Dat is vooral belangrijk om er achter te komen of er gewisseld moet worden van decor.
- Zorg dat de rollen goed omschreven zijn. Welke rollen komen er in het stuk voor, wat voor types heb je daarvoor nodig?
- Schrijf de dialogen uit. Wie zegt er eerst wat, wie reageert met welke tekst enzovoort.
- Zorg ervoor dat er bij de tekst 'regie-aanwijzingen' komen te staan. Hoe wordt het gezegd, welke gebaren worden gemaakt, welke handelingen worden verricht.
- Dan: welke requisieten zijn er per scène nodig? Hoe zit het met de kleding? enzovoort.

3 Het repeteren

Natuurlijk moet je het toneelstuk met elkaar instuderen.

Het is goed om een regisseur te benoemen.

Tijdens het repeteren kun je het stuk natuurlijk nog veranderen of aanpassen.

4 De voorstelling: het stuk wordt gespeeld

Je kunt het stuk spelen voor kinderen van je eigen groep of je eigen school.

Je kunt er ook publiek voor uitnodigen.

Aan de leerkracht

PLUSTAAK TAAL is een serie werkboekjes voor groep 5 t/m 8. Elk werkboekje bevat 26 taken met gevarieerde opdrachten voor taal. Daarbij ligt het accent op schriftelijk taalgebruik, met name de onderdelen stellen, taalbeschouwing en taalonderzoek. Aan deze schriftelijke opdrachten zijn soms ook opdrachten verbonden voor mondelinge activiteiten, doorgaans als extra opdracht. Deze opdrachten zijn gemerkt met een *

De werkboekjes zijn als aanvulling en verrijking te gebruiken naast iedere taalmethode. De werkboekjes lopen op in moeilijkheidsgraad, maar ze zijn niet strikt gebonden aan een bepaalde groep. Dat komt ook tot uitdrukking in de groepsaanduiding op het omslag. De serie bestaat uit de boekjes 5/6, 6/7, 7/8 en 8. Met werkboekje 5/6 kan al naar gelang het niveau van de kinderen gestart worden in het begin of in de loop van het cursusjaar in groep 5. Een deel van de kinderen kan het boekje in groep 6 voltooien, waarna ze verder kunnen werken met boekje 6/7, etcetera. Naast deze serie voor TAAL is er een serie werkboekjes voor BEGRIJPEND EN STUDEREND LEZEN voor dezelfde groepen. Voor de groepen 3 t/m 5 zijn er de werkboekjes PLUSTAAK TAAL/LEZEN 3/4 en 4/5.

De kinderen kunnen de taken zelfstandig maken en met behulp van het antwoordenboekje kunnen ze hun werk zelf nakijken. Dat neemt niet weg dat diverse opgaven zich uitstekend lenen voor samenwerking, overleg, discussie en uitwisseling van ideeën. Dit maakt het mogelijk en zinvol om kinderen samen aan een taak te laten werken, of de antwoorden met elkaar te laten vergelijken. Dit biedt tevens diverse aanknopingspunten om het werk met de kinderen te bespreken, wat de motivatie en het leer-effect zeker ten goede zal komen.

Op de achterzijde van het werkboekje staat een werkoverzicht. Hierop kunnen de kinderen bijhouden aan welke taak ze bezig zijn en welke taken ze al af hebben. U kunt ook zelf op dit overzicht aangeven aan welke taak de kinderen moeten werken. De taken die af zijn kunt u aftekenen of met een stickertje afplakken. Dit biedt een extra stimulans voor de kinderen en het geeft u de mogelijkheid in een oogopslag te zien wat al gemaakt is, waar de kinderen aan bezig zijn en wat ze nog moeten doen.

We wensen u en uw leerlingen veel plezier met het gebruik van PLUSTAAK.

Bronnen

- TAAK 1 : De Volkskrant, 20 juni 1998.
- TAAK 2 : Vara TV-Magazine, 10 juli 1998.
- TAAK 3 : Unicef Junior, Juni 1998.
- TAAK 17 : Toon Tellegen, De verjaardag van de eekhoorn, Querido, Amsterdam.
- TAAK 22 : Mieke van Hooft, Weg met de meester, Holland, Haarlem.

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Indien iemand meent als rechthebbende in aanmerking te komen, kan hij of zij zich tot de uitgever wenden.

TAAK 1

TAAK 2

TAAK 3

TAAK 4

TAAK 5

TAAK 6

TAAK 7

TAAK 8

TAAK 9

TAAK 10

TAAK 11

TAAK 12

TAAK 13

TAAK 14

TAAK 15

TAAK 16

TAAK 17

TAAK 18

TAAK 19

TAAK 20

TAAK 21

TAAK 22

TAAK 23

TAAK 24

TAAK 25

TAAK 26

95

90

85

80

75

70

65

60

55

50

ISBN 90 5300 029 1
1309

DELUBAS